

Валютын ханшны
↗ өөрчлөлт ба түүнд
нөлөөлөх хүчин зүйлс

АГУУЛГА

❖ Валютын ханш

❖ Валютын ханшийн өөрчлөлт

❖ Валютын ханшийн нөлөөлөл Судалгаа

❖ Дүгнэлт

Санхүүгийн систем нь санхүүгийн харилцаанууд, санхүүгийн байгууллага, санхүүгийн зах зээлийн сүлжээнээс бүрддэг.

Валютын зах зээлд голлон оролцогчид

- ❖ Банкууд
- ❖ Валютын брокер, диллерүүд
- ❖ Валютын эрэлт бүхий аж ахуйн нэгжүүд, хувь хүмүүс гэх мэт багтдаг.

Валютын ханшийн тодорхойлолт

Валют гэдэг ойлголтонд улс орнуудын мөнгөн тэмдэгтүүд, вексель, үнэт цаас гэх олон улсын тооцоонд арилжаалагдаж байгаа төлбөрийн хэрэгслүүд орно.

Нэг орны мөнгөн тэмдэгтийг нөгөө орны мөнгөн тэмдэгтээр илэрхийлж байгаа үнийг **валютын ханш** гэнэ.

$$\left. \begin{array}{l} 1.1\$ = 1400 \text{ төг} \\ 2.1\text{₮} = 1/1400 \$ \end{array} \right\} \text{илэрхийлэх}$$

Үндэсний валют гэдэг нь тухайн улсын хуулиар зөвшөөрөгдсөн мөнгөний нэгж юм.

Гадаад валют гэдэг нь эргэлтэнд байгаа төлбөрийн чадвар бүхий нэг буюу хэд хэдэн гадаад улсын мөнгөн тэмдэгтээр илэрхийлэгдсэн олон улсын төлбөр тооцоонд өргөн хэрэглэгддэг үнэт цаас төлбөрийн хэрэгсэлийг хэлнэ.

Валютын ханшийн ТООЦООЛОЛ

❖ Нэрлэсэн ханш

❖ Бодит ханш

Валютын ханшийг тодорхойлдог хүчин зүйлс

- ❖ Гадаад худалдаа эрхлэх
- ❖ Гаднаас зээл авах
- ❖ Гаднаас хөрөнгийн хөдөлгөөн хийх үед валютын солилцоо хийх зайлшгүй хэрэгтэй болдог.

Валютын ханшийн ангилал

- ❖ Хатуу тогтоосон ханш
- ❖ Чөлөөтэй хөрвөдөг ханш
- ❖ Хяналттай хөрвөдөг ханш
- ❖ Уясан ханш

Валютын системийн ангилал

- ❖ **Үндэсний**
- ❖ **Бүс нутгийн**
- ❖ **Дэлхийн валютын систем**

Валютын системийн хөрвөлт

1. Чөлөөтэй хөрвөдөг валют гэдэг нь :

Өндөр хөгжил бүхий орнуудын валютууд орох ба ямар ч хязгаарлалт тавигдалгүй **бүх гадаадын валютаар** солигддог валютыг хэлнэ.

2. Хэсэгчлэн хөрвөдөг валют гэдэг нь :

Валютын **хязгаарлалт** байдаг орны валютууд хамаарах ба

3. **Хаалттай валют гэдэг нь** валютын солилцоонд **хориг тавьсан** орнуудын валют орно.

Валютын эрэлт

1. Валютын эрэлт гэдэг нь :

Хүмүүсийн худалдан авахыг хүссэн гадаадын бүтээгдэхүүн , үйлчилгээнд зарцуулагдах гадаад валютын хэмжээг **ВАЛЮТЫН ЭРЭЛТ ГЭНЭ.**

Валютын Эрэлтэнд бодит хөрөнгө болон бонд , хувьцааны худалдан авалтанд шаардагдаж буй **валютын эрэлт** ордог.

Валютын эрэлт дараах хүчин зүйлсээс хамаарна

- 1. Валютын ханш**
- 2. Тухайн улсын болон бусад улсын бодит хүүгийн түвшин**
- 3. Хүлээгдэж буй валютын ханш**

Валютын эрэлтийн нөлөө хууль

1. Валютын эрэлтийн хууль :

Бусад хүчин зүйлс тогтмол байхад ханшны түвшин өндөр байх тусам тухайн валютын эрэлт байга байдаг . Жишээ нь бусад хүчин зүйлс тогтмол байхад нэг доллар 1200 төгрөг байснаа 1300 төгрөг болсон бол долларын эрэлт буурна . эсрэг тохиолдолд долларын эрэлт өснө. Энэ хамаарлыг валютын эрэлтийн хууль харуулна.

Валютын ханш

Валютын ханш буурахад эрэлт өсдөг нь дараах хоср шалтгаантай

- **Импортын нөлөө**
- **Хүлээгдэж буй ашгийн нөлөө**

Валютын нийлүүлэлт

1. Дотоодын бүтээгдэхүүн , үйлчилгээ , санхүүгийн хөрөнгүүдийг худалдан авахад шаардлагатай дотоод валютыг худалдан авахад зарцуулах валют гадаад валютын зах зээлд нийлүүлэгддэг .Валютын зах зээлд эргэлдэж буй валютын хэмжээ нь **валютын нийлүүлэлт** болдог .Өөрөөр хэлбэл , өгөгдсөн ханшийн түвшинд гадаад валютын зах зээлд нийлүүлэгдэх валютын хэмжээг **валютын нийлүүлэлт** гэнэ.

Валютын нийлүүлэлт дараах 3 хүчин зүйлсээс хамаарна

- 1. Валютын ханш**
- 2. Дотоодын болон гадаадын бодит хүү**
- 3. Хүлээгдэж буй валютын ханш**

Валютын нийлүүлэлтийн нөлөө хууль

1. Валютын нийлүүлэлтийн хууль :

Нийлүүлэлтийн хууль нь хүмүүсийн зах зээлд худалдах валютын хэмжээ хэрхэн тодорхойлогдохыг харуулдаг. Бусад хүчин зүйлс тогтмол байхад ханш өсөх тусам валютын зах зээлд нийлүүлэгдэх валютын хэмжээ өсдөг . Энэ хамаарлыг харуулсан хуулийг валютын нийлүүлэлтийн хууль гэнэ.

Валютын ханш

Энэ нь дараах хоср шалтгаантай

- **Экспортын нөлөө**
- **Хүлээгдэж буй ашгийн нөлөө**

Валютын ханшийн судалгаа

- USD
- EUR
- GBR
- JPY
- CNY
- KRW
- RUB
- HKD
- AUD
- SGD
- CAD
- CHF
- SEK
- INR
- CZK
- THB
- KZT
- TWD
- MYR
- HUF

АНУ-ын доллар

7 хоног

Сар

Улирал

Дүгнэлт

Гаднаас бараа бүтээгдэхүүнийг импортоор оруулж ирж байгаа хувь хүн хуулийн этгээдүүд төлбөр тооцоогоо хийхийн тулд өөрийн үндэсний валют болох төгрөгөө гадаад валютаар солих хэрэгцээ үүсдэг. Мөн гадаад орноос авсан **зээлийн өр** , **хүүгийн төлбөрийг** төлж барагдуулахын тулд төгрөгөө мөн адил гадаад валютаар солих шаардлага гарах гэх мэт зүйлүүдээс шалтгаалж **валютын ханш өсөж буурдаг** байна.

Гадаад валютын **ханш буурхад** түүний **эрэлт өсөх** ба эсрэгээрээ валютын **ханш өсөхөд** валютын эрэлт буурдаг нь харагдаж байна.

Дүгнэлт

Нийлүүлэлтийн талаас авч үзхэд бусад хүчин зүйлс тогтмол байхад ханш өсөх тусам валютын зах зээлд нийүүлэгдэх валютын хэмжээ өсдөг . Монголын валютын зах зээл дээр голлон арилжаалагддаг валют нь ам \$ бөгөөд гадаад төлбөр тооцооны дийлэнхи хувиар хийгддэг. Цөөн хувийг нь өөр бусад орны валютаар гүйцэтгэж байна. Эдгээр валютын хувьд нөлөөлөх хүчин зүйлийн судалгааг хийснээр ирээдүйд хийх валютын арилжааны ханшийн таамаглалыг хийснээр валютын ханшийн зөрүүнээс алдагдал хүлээхгүй байх боломжтой болох юм байна гэж дүгнэлээ.

Ашигласан ном

материалын жагсаалт

1. Болдбаатар Д., Эсмэдэх Л. Макро экономиксийн үндэс –Улаанбаатар , 2012. Монгол Улсын Их сургууль Эдийн Засгийн сургууль Эдийн Засгийн Онолын Тэнхим
2. Мөнхдулам Д, Балж Г Банк санхүүгийн үндэс Улаанбаатар 2008 он
3. Дуламсүрэн Доржцэдэнгийн Олон Улсын Санхүү Валютын харилцаа Улаанбаатар 2001 он
4. Алтангэрэл.С , Нацагдорж .Д Макро “Эдийн засгийн ухаан:”
5. WWW.GOOGLE.COM
6. WWW.GOGO.MN
7. <http://www.mongolbank.mn/>